

Frihed – under overvågning

Konference 10.-11. september 2020

Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet

Årets konference stiller skarpt på spændingen mellem overvågning og frihed. Vi bliver overvåget, og vi lader os overvåge som aldrig før. Vores mobiltelefoni, e-mails og internetsøgninger - alt lader vi spore, så man kan følge vores mindste skridt. Kameraer, droner, ansigtsgenkendelse. Hvor går grænsen, hvis der er en? Tilsyneladende har vi ikke noget imod at blive overvåget, for det gør os trygge. Vi får en fornemmelse af sikkerhed. Men samtidig er det jo hele overvågnings set up'et, der fortæller os, at der er noget at være bange for og som aktiverer vores bekymring. På samme måde som den alvidende og altseende Gud, øjet i det høje, der holder øje med menneskebørnenes færden, på den ene side er en tryk tanke, men også en tanke, det kalder skyld og skam frem. Er tryk altid prisen værd? Omvendt kan man spørge, om vi kan håndtere vores frihed? Konferencen vil undersøge forholdet mellem frihed og ansvar, og mellem tillid og overvågning. Temaet er ikke blevet mindre aktuelt med den globale coronakrise, som igen satte spørgsmålet på dagsordenen: er den sikkerhed, vi mener at vinde ved mere overvågning, bedre end et samfund baseret på tillid til det personlige ansvar?

Arrangører:

Center for Kirkeforskning, Det Teologiske Fakultet, KU, i samarbejde med Fyens Stift, Helsingør Stift, Københavns Stift og Roskilde Stift.

Tilmelding: <https://teol.nemtilmeld.dk/32/>

Sted: Det Teologiske Fakultet, Søndre Campus, Njalsgade 76 2300 København S.

Metro: Islands Brygge Station

<https://teol.ku.dk/kontakt/findvej/>

Torsdag den 10. september 2020

9.30 Morgensang, kaffe og croissant ved flyglet i Det Teologiske Fakultets kantine (Lokale 7C_0_02).

10.00 Velkomst ved Dekan **Kirsten Busch Nielsen** og Torkil Jensen, uddannelseskonsulent Fyens Stift.

10.15 Forelæsning og diskussion ved Anna Vind, lektor i Kirkehistorie om Luthers frihedsbegreb. *Titel og manchet underøjs.*

12.00 Frokost i Det Teologiske Fakultets kantine (Lokale 7C_0_02).

13.15 Forelæsning og diskussion ved Mikkel Gabriel Christoffersen, Postdoc, Det Teologiske Fakultet, KU.

Skam og overvågning: Om hvordan Gud ser på mennesket

Den bibelske salme 139 fortæller om at Gud kender hvert et menneske indefra og ud. Men er det et opløftende og evangelisk budskab eller et absolut mareridt? Det afhænger både af, hvilket menneske der taler, og hvilken Gud, der tales om. I dette foredrag undersøger Mikkel Gabriel Christoffersen menneskets tvetydige forhold til Guds blik, som det reflekteres i salme 139 og i den kristne dogmatik. Mikkel Christoffersen er postdoc i systematisk teologi på KU med et projekt om skam støttet af Carlsbergfondet. Ved at undersøge et interdisciplinært kildemateriale om skam (psykologi, sociologi, filosofi og teologi) udvikler projektet en teologi om skam, der tager højde for fænomenets tvetydigheder. Hovedspørgsmålet er: hvordan lever vi med skammen mellem skamfuldhed og skamløshed?

14.30 Kaffe og kage.

15.00 Forelæsning og diskussion ved Sasja Emilie Mathiasen Stopa, ph.d., videnskabelig assistent ved Grundtvig Centeret, Aarhus Universitet.

Har den danske tillidskultur rødder i den lutherske teologi?

“Vi har bygget et samfund på tillid. Med pligter. Og rettigheder. I den orden.” Sådan sagde statsminister Mette Frederiksen i sin tale ved Folketingets åbning den 1. oktober 2019. I foredraget undersøger Sasja Stopa de tidlige faser af denne byggeproces, der førte til, at Danmark i dag er karakteriseret ved en bemærkelsesværdig tillidskultur, hvor borgerne har en høj grad af tillid til hinanden og til samfundsinstitutionerne. En kultur som coronakrisen udfordrer, men også umiddelbart synes at have styrket. Stopa udforsker tillidskulturens rødder i den lutherske teologi, som afgørende prægede det danske samfund fra reformationen og frem, og afdækker, hvordan den lutherske forståelse af sociale relationer mellem over- og underordnede, der spejler gudsforholdet og dermed opfattes som gensidigt forpligtende tillidsforhold, kan have fungeret som hovedhjørnestein i opførelsen af den danske tillidskultur.

16.15-16.30 Pause.

16.30-18.00 Paneldebat "Frihed under overvågning" med blandt andre **Bent Melchior**, tidligere dansk overrabbiner, forfatter og oversætter. *Navne på øvrige paneldeltagere kommer senere.* Sognepræst og teologisk konsulent i Helsingør Stift, **Eva Holmegaard Larsen** er ordstyrer.

18.15 Middag i Det Juridiske Fakultets Kantine.

20-21.30 Koncert med bigbandet *The Great Danes*.

Fredag den 11. september 2020

9.00 Morgensang og kaffe

9.30 Foredrag ved Jens Erik Kristensen, idéhistoriker, lektor i filosofisk pædagogik, Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse, Faculty of Arts, Aarhus Universitet.

Overvågningssamfundet - fra det synlige til det digitale panoptikon

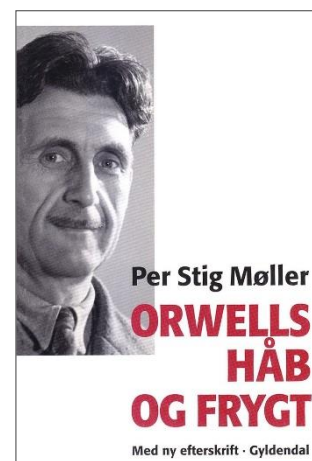
Michel Foucault vakte opsigt i 1975, da han pegede på den panoptiske overvågning som en alsidig og raffineret magtteknologi i de moderne disciplinære samfund, hvis virkning bl.a. var at fremme individers disciplinære selvovervågning og selviagttagelse. Siden da er ikke blot omfanget af den synlige overvågning i offentlige rum eksploderet, men nye usynlige former for digital overvågning er kommet til, der diskret udbytter deres viden om vores gøren og laden på nettet og de sociale medier i en sådan grad, at der tales om 'overvågningskapitalisme'. Spørgsmålet er, hvad det betyder for vores selvovervågning og selviagttagelse?

10.45 Pause med kaffe, croissant og frugt.

11.15 Foredrag ved Per Stig Møller, politiker og litterat, dr.phil, fhv. udenrigsminister, kultur- og kirkeminister mm., tidl. medarbejder i Danmarks Radio, fhv. lektor ved universiteterne i København og Paris.

I bogen "**Orwells håb og frygt**" beskrev Per Stig Møller Orwells forfatterskab og forklarede hans holdninger og handlinger. I dette foredrag ser han på, om vi omkring os i verden i dag kan se noget af det, Orwell frygtede? Er vi godt på vej mod overvågningssamfundet? Er der autoritære tendenser på lur i de vestlige demokratier? Er verden ved at blive opdelt i tre blokke med evindelige krige i marginen? Hvordan forholder det sig med retssamfundet, og er vi ved at skifte ytringsfriheden ud med selvcensur i disse identitetstider?

12.45 -13.00 Opsamling og afslutning ved **Marlene Ringgaard Lorensen**, lektor i Praktisk Teologi og leder af Center for Kirkeforskning, Københavns Universitet.